

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 166/18

Λουξεμβούργο, 6 Νοεμβρίου 2018

Απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-622/16 P,
Scuola Elementare Maria Montessori Srl κατά Επιτροπής, C-623/16 P,
Επιτροπή κατά Scuola Elementare Maria Montessori Srl, και C-624/16 P,
Επιτροπή κατά Pietro Ferracci

Το Δικαστήριο ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής να μη διατάξει την ανάκτηση παράνομων ενισχύσεων τις οποίες χορήγησε η Ιταλία υπό μορφή απαλλαγής από τον δημοτικό φόρο ακίνητης περιουσίας

Οι ανταγωνιστές των δικαιούχων κρατικών ενισχύσεων έχουν δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης με αίτημα την ακύρωση μιας τέτοιας απόφασης της Επιτροπής, εφόσον η απόφαση αυτή τους αφορά άμεσα

Με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012¹, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η απαλλαγή από τον δημοτικό φόρο ακίνητης περιουσίας (ICI) που χορήγησε η Ιταλία στις μη εμπορικές οντότητες (όπως τα εκκλησιαστικά ή θρησκευτικά ιδρύματα) οι οποίες ασκούσαν, στα ακίνητα ιδιοκτησίας τους, ορισμένες δραστηριότητες (όπως δραστηριότητες στους τομείς της εκπαίδευσης ή της στέγασης), συνιστούσε παράνομη κρατική ενίσχυση. Εντούτοις, η Επιτροπή δεν διέταξε την ανάκτησή της, εκτιμώντας ότι αυτή ήταν απολύτως αδύνατη. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή έκρινε ότι η φορολογική απαλλαγή την οποία προέβλεπε το νέο ιταλικό καθεστώς του ενιαίου δημοτικού φόρου (IMU), που τέθηκε σε εφαρμογή στην Ιταλία από την 1η Ιανουαρίου 2012, δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση.

Το ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα Scuola Elementare Maria Montessori (Montessori) και ο Pietro Ferracci, ιδιοκτήτης ενός «bed & breakfast», προσέφυγαν στο Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως αυτής της Επιτροπής. Υποστήριξαν, μεταξύ άλλων, ότι η εν λόγω απόφαση τους έθεσε σε μειονεκτική θέση από απόψεως ανταγωνισμού σε σχέση με τα εκκλησιαστικά ή θρησκευτικά ιδρύματα τα οποία βρίσκονταν σε άμεση γειτνίαση με αυτούς, ασκούσαν δραστηριότητες παρόμοιες με τις δικές τους και μπορούσαν να τύχουν των επίμαχων φορολογικών απαλλαγών.

Η Επιτροπή αντέτεινε ότι ούτε η Montessori ούτε ο P. Ferracci πληρούσαν τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 263 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)² για την άσκηση προσφυγής ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης.

Με αποφάσεις της 15ης Σεπτεμβρίου 2016³, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε τις προσφυγές παραδεκτές, αλλά τις απέρριψε ως αβάσιμες.

Η Montessori και η Επιτροπή άσκησαν αιτήσεις αναίρεσης κατά των εν λόγω αποφάσεων.

¹ Απόφαση 2013/284/ΕΕ της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 2012, σχετικά με την κρατική ενίσχυση S.A. 20829 [C 26/2010, πρώην NN 43/2010 (πρώην CP 71/2006)] Καθεστώς απαλλαγής από τον δημοτικό φόρο ακίνητης περιουσίας για ακίνητα που χρησιμοποιούνται από μη εμπορικές οντότητες για ειδικούς σκοπούς που χορήγησε η Ιταλία (ΕΕ 2013, L 166, σ. 24).

² Το άρθρο 263 ΣΛΕΕ, τέταρτο εδάφιο, ορίζει ότι «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου, να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των οποίων είναι αποδέκτης ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά, καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα».

³ Αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Scuola Elementare Maria Montessori κατά Επιτροπής (T-220/13), και Ferracci κατά Επιτροπής (T-219/13).

Με τη σημερινή απόφασή του, **το Δικαστήριο εξετάζει για πρώτη φορά** το ζήτημα του **παραδεκτού** – βάσει του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, τρίτη περίπτωση, ΣΛΕΕ – **των ευθειών προσφυγών που ασκούνται από ανταγωνιστές των δικαιούχων καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων κατά απόφασης της Επιτροπής** με την οποία διαπιστώνεται ότι το επίμαχο εθνικό καθεστώς δεν συνιστά κρατική ενίσχυση και ότι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν δυνάμει παράνομου καθεστώτος δεν μπορούν να ανακτηθούν. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι μια τέτοια απόφαση i) συνιστά «κανονιστική πράξη», ήτοι μη νομοθετική πράξη γενικής ισχύος, ii) αφορά άμεσα τη Montessori και τον P. Ferracci και iii) δεν επάγεται εκτελεστικά μέτρα έναντι αυτών. Το Δικαστήριο καταλήγει, κατά συνέπεια, ότι οι προσφυγές της Montessori και του P. Ferracci κατά της απόφασης της Επιτροπής είναι παραδεκτές.

Όσον αφορά την ουσία της υπόθεσης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η έκδοση διαταγής ανάκτησης των παράνομων ενισχύσεων αποτελεί τη φυσική και λογική συνέπεια της διαπίστωσης του παράνομου χαρακτήρα τους. Ασφαλώς, η Επιτροπή δεν δύναται να απαιτεί ανάκτηση της ενίσχυσης εάν αυτό αντίκειται σε κάποια γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, όπως η αρχή κατά την οποία «ουδείς υποχρεούται στα αδύνατα». Εντούτοις, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η ανάκτηση παράνομων ενισχύσεων μπορεί να θεωρηθεί, αντικειμενικώς και απολύτως, αδύνατη μόνον όταν η Επιτροπή διαπιστώνει, μετά από προσεκτική εξέταση, ότι συντρέχουν δύο προϋποθέσεις, ήτοι, αφενός, το υποστατό των δυσχερειών που επικαλείται το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος και, αφετέρου, η απουσία εναλλακτικών τρόπων ανάκτησης. Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, **η Επιτροπή δεν μπορούσε να συναγάγει την απόλυτη αδυναμία ανάκτησης των παράνομων ενισχύσεων επικαλούμενη το γεγονός και μόνον ότι ήταν αδύνατο να συγκεντρωθούν οι αναγκαίες για την ανάκτηση των εν λόγω ενισχύσεων πληροφορίες μέσω των ιταλικών βάσεων κτηματολογικών και φορολογικών δεδομένων, αλλά όφειλε να έχει επίσης εξετάσει εάν υφίσταντο εναλλακτικοί τρόποι που θα καθιστούσαν δυνατή την, μερική έστω, ανάκτηση των εν λόγω ενισχύσεων.** Ελλείψει τέτοιας ανάλυσης, η Επιτροπή **δεν απέδειξε την απόλυτη αδυναμία ανάκτησης του ICI.** Για τον λόγο αυτό, το Δικαστήριο **αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου κατά το μέτρο που επικύρωσε την απόφαση της Επιτροπής να μη διατάξει την ανάκτηση της παράνομης ενίσχυσης που χορηγήθηκε δυνάμει της απαλλαγής από τον ICI και, συνακόλουθα, ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής.**

Το Δικαστήριο κρίνει, επιπροσθέτως, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η απαλλαγή από τον IMU, η οποία δεν καταλάμβανε εκπαιδευτικές υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται έναντι αμοιβής, δεν είχε εφαρμογή επί οικονομικών δραστηριοτήτων και δεν μπορούσε, επομένως, να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση. Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει τη νομολογία του⁴ κατά την οποία οι φορολογικές απαλλαγές σχετικά με ακίνητα δύναται να συνιστούν απαγορευόμενες κρατικές ενισχύσεις εάν και στο μέτρο που οι ασκούμενες στις επίμαχες εγκαταστάσεις δραστηριότητες είναι οικονομικές δραστηριότητες.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ : Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου. Καταρχήν, η άσκηση αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν είναι παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106

⁴ Απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιουνίου 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ([C-74/16](#)), βλ. επίσης ΑΤ αριθ. [71/17](#)).

